

Kunnskapsdepartementet
Att:Vår ref.:
BJDeres ref.:
Sak 24/5582Dato:
16. desember 2024

Innspill til endringer i universitets- og høyskoleloven og universitets- og høyskoleforskriften

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 112 000 medlemmer.

Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder og vi har ansatte i vitenskapelige stillinger i UH-sektoren og en stor studentgruppe.

Tekna takker for muligheten til å gi innspill til forslag til endringer. Vi vil imidlertid peke på at det er uheldig at det er saker som ligger til behandling i Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet som også behandles i denne høringen. Stortinget får dermed ikke tilgang til viktig og utfyllende informasjon fra høringen i sitt arbeid med budsjettet. Som kjent er det begrenset hva det er mulig å gi av innspill i budsjettbehandlingen.

Forslag om å gi den enkelte institusjon, og ikke bare styret selv, adgang til å ansette personer i ekstraervert uten utlysning dersom særlige grunner tilsier det.

Ansettelse uten stillingsutlysning kan bare gjennomføres når det foreligger særlige grunner. Det skal bare unntaksvis gjennomføres slike ansettelser. Som hovedregel skal stillinger lyses ut. Det administrative arbeidet med ansettelse av personer i ekstraervert uten utlysning burde derfor ikke være stort. Likevel er Tekna enig i at forslaget vil kunne føre til mer effektiv saksbehandling i slike saker.

Vi er enig i at det er viktig med smidige prosesser for å ansette personer som er de beste på sine fagfelt til ekstraervert i UH-sektoren. Det imidlertid viktig at tillitsvalgte involveres i prosessen på det nivået av organisasjonen som skal behandle sakene, for å sikre medbestemmelse etter hovedavtalen. Arbeidsgiver

bør for eksempel involvere de tillitsvalgte i beslutningen av om ekstraervert skal lyses ut eller ikke.

Tekna støtter forslaget om å gi den enkelte institusjon, og ikke bare styret, adgang til å ansette personer i ekstraervert.

Forslag om å oppheve kravet om at det skal være innstillingsutvalg ved ansettelser av prorektor, leder for avdeling og grunnenhet og administrerende direktør.

Tekna er positive til at ansettelsesprosesser i UH-sektoren gjøres likere statens generelle regler for ansettelse, og viser til Akademikernes innspill om dette i NOU 2020:3 s. 282. Oppheving av krav om innstillingsutvalg vil imidlertid ikke bidra til en likere praksis.

Departementet synes å legge til grunn at styret er et kollegialt organ. Tekna mener det ikke er naturlig å se på styret som et kollegialt organ på samme måte som innstillingsutvalg. Styrets sammensetning, valg og oppnevning varierer veldig ved ulike universiteter og høyskoler. Selv om ansatte skal være representert i styret, åpner loven for at ansattrepresentasjonen i styrene kan være lav, se universitets- og høyskoleloven § 4-3 (2). Dersom ansettelser av prorektorer mv. kun blir styrebehandlet, og ikke behandlet av et innstillingsutvalg, vil ikke kravene til ansettelser bli likere ansettelsesprosesser i staten for øvrig. Tekna mener at reglene tvert imot vil bli mer forskjellige.

Det er bra med effektive prosesser så lenge kvalifikasjonsprinsippet ivaretas tilstrekkelig. Til forskjell fra styret jobber innstillingsutvalg spesifikt med ansettelser. Tekna mener innstillingsutvalgene derfor er godt egnet til å vurdere ansettelser, og at dagens praksis bør fortsette.

Beslutninger om ansettelse av ledere er dessuten svært viktige for de ansatte. Medbestemmelsen som ivaretas ved behandling i innstillingsutvalg er med på å styrke de ansattes tillit til slike prosesser.

Departementet viser også til at lovendringen vil kunne åpne for at styret delegerer ansettelseskompetansen til avdelingsleder, og skriver at vedtaksmyndigheten i så fall bør legges til et ansettelsesutvalg jf. punkt 3.3 (s.13). Tekna er bekymret for dette, og mener det ikke er tilstrekkelig å oppfordre til at ansettelsene foretas av et ansettelsesutvalg i slike tilfeller. Dersom departementet mener at dette er riktig framgangsmåte bør det lovreguleres.

Tekna støtter ikke forslaget om at ansettelse av prorektor, leder for avdeling og grunnenhet og administrerende direktør kan gjennomføres uten behandling i innstillingsutvalg.

Forslag om å åpne for at statlige universiteter og høyskoler kan ta egenbetaling for gjentak av tidligere bestått eksamen og regulere dette nærmere i forskrift.

Å innføre en mulighet for universitetene til å øke egne inntekter gjennom å kreve avgift på gjentak av eksamen, mener vi er en uheldig måte å finansiere sektoren på. Det er stramme tider, og vi må verne om gratisprinsippet

På en rekke masterprogrammer er det høye opptakskrav. Karakterer betyr noe. Også de som hadde en dårlig dag på eksamen skal få muligheten til å forbedre sine karakterer og stille enda bedre forberedt til videre studier.

Å pålegge økte utgifter for gjentak av eksamen kan bidra til at flere leverer blankt og stryker med intensjon, hvis man skjønner at det kanskje ikke går å levere til den karakteren som er nødvendig for å komme videre i studieløpet. Eksamen er trening og det er derfor uheldig at man lager insentiver for å stryke fremfor å anstrenge seg for å se hva som er mulig å få til.

Tekna er imot denne endringen, da det strider mot gratisprinsippet i utdanning i Norge. Tekna mener gratisprinsippet er viktig for å sikre kompetansetilgang i samfunnet.

Tekna støtter ikke forslaget om avgift for gjentak av bestått eksamen.

Forslag om å ikke innføre nasjonale regler om bruk av plagiatverktøy, men departementet vil oppfordre institusjonene til å regulere dette i sine eksamensreglement.

Tekna mener departementet bør omtale hvordan bestemmelser om opphavsrettigheter til åndsverk blir ivaretatt ved bruk av studentarbeider i plagiatskontroll, for å kunne gi noen føringer for institusjonenes arbeide med regulering av sine eksamensforskrifter.

Forslag om endringer i reglene om oppnevning av statlige universiteters og høyskolars styrer.

Tekna er positive til at det tas inn i lovteksten at begrensning i periode og tid for oppnevning kun gjelder innenfor samme valgkrets. Praktiske regler om oppnevning bør være nedskrevet i lov eller forskrift, selv om spørsmålet ikke kommer på spissen så ofte.

Tekna støtter forslaget om å presisere at begrensning i oppnevningstid og -periode for institusjonenes styrer også gjelder de eksterne medlemmene, og presisere at begrensningene gjelder per rolle og innenfor samme valgkrets.

Lovregulering av hovedelementene ved institusjonskategoriene universitet, vitenskapelig høyskole og høyskole

Tekna er opptatt av at vi skal sikre høy kvalitet på våre studieinstitusjoner. Sterke fagmiljøer og høy kvalitet er den beste garanti for at våre studenter skal kunne sikres en solid og konkurransedyktig utdanning. Særlig er vi bekymret for nedbygging av STEM-fagene, sett opp mot de behovene vi har for økt kapasitet og høyt faglig nivå innen disse fagene for å kunne løse store samfunnsutfordringer framover. Tekna mener distriktpolitiske hensyn ikke skal gå på bekostning av kvaliteten på utdanningsinstitusjonene.

Tekna kan støtte det overordnede forslaget om at hovedelementene ved institusjonskategoriene tas inn i lov istedenfor forskrift.

Tekna vil derimot ikke støtte de foreslåtte endringene i krav til å bli universitet.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten

Generalsekretær